

ЩОДО ПРАКТИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ВАЖЕЛІВ ДЕРЖАВНОГО ВПЛИВУ НА ПРОВЕДЕННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Розглянуто підходи державної політики до впровадження регулюючих та коригуючих чинників впливу на функціонування фінансово-кредитної системи у деяких країнах світу.

Розкриті основні риси наявних проблем у проведенні урядових заходів підтримання сталого розвитку економіки. Визначені перспективні дії щодо державної координації та важелів впливу на життєдіяльність фінансово-кредитної системи у ринковому середовищі.

Рассмотрены подходы государственной политики к внедрению регулирующих и корректирующих факторов влияния на функционирование финансово-кредитной системы в некоторых странах мира.

Раскрыты основные черты имеющихся проблем в проведении правительственных мероприятий по поддержке устойчивого развития экономики. Определены перспективные действия относительно государственной координации и рычагов влияния на жизнедеятельность финансово-кредитной системы в рыночной среде.

The article outlines the basic problems in realization of governmental measures of support of steady economy development and determines the prospective actions as regards state coordination and levers of influence on the financial & credit system in the market environment.

It also considers state policy approaches to introduction of regulatory and corrective factors of influence upon financial & credit system in some countries of the world.

Сучасний етап становлення конкурентного ринкового середовища вимагає узагальнення чинників, форм та правил впровадження сталих економічних відносин, дослідження системоутворюючих законів еволюційного розвитку суспільства, розробки моделей сучасних ринкових відносин та їх теоретичного підґрунтя на основі обґрунтованих напрацювань економічної науки. Поєднання суто економічних важелів становлення ринкової економіки на сьогодні із застосуванням чинників державного впливу набирає все більшого значення та актуальності в різних економіко-правових механізмах, що є своєрідним досвідом правомірного використання різноманітних (змішаних) методів та інструментаріїв для раціоналізації сучасних ринкових відносин як самодостатньої, гармонійної економічної системи. Вивчення, узагальнення та застосування підходів до проведення активної (ефективної) економічної політики стає у багатьох державах пріоритетним напрямом діяльності на сучасному етапі розвитку соціально-економічних відносин. У зв'язку із світовими тенденціями еволюційного впровадження сталих економічних підходів до моделювання доктрини вільної конкуренції постає необхідність вивчення урядовими структурами застосовуваних у світі регулюючих дій щодо впровадження механізмів впливу державної політики у економічних відносинах [1].

Досліджуючи підходи окремих країн світу до впровадження механізмів координації (стимулювання) чи регулювання ринкових відносин, необхідно розуміти та підкреслити, що і в функціонуванні ринкового господарства можуть виникати небажані або негативні явища, що обумовлюється реальними умовами застосування, можливо, невмінням застосовувати механізми реалізації економічних чинників впливу на стійке конкурентне середовище. Але існує досвід запровадження інструментарію державного впливу та прийнятних методологій проведення економічної політики за допомогою цілеспрямованого управління, але без прямого контролю над економікою [2]. Вважається, що держава може і повинна намагатися протидіяти кризовим явищам в економіці, потрясінням, застою, диктату, невизначеності економічної ситуації тощо, що, у свою чергу, може призвести до краху всієї економіки. Зважаючи на це та на інші негативні процеси та їх наслідки, що можуть призвести до катастрофічних явищ виникнення депресії, розвалу економіки тощо, у деяких країнах світу використовуються державні заходи впливу через застосування різноманітних механізмів, наприклад, бюджетних, податкових та інших важелів впливу або через впровадження політики конкурентного змагання, що і спробуємо дослідити в цій роботі.

Визначення чинників запровадження державних управлінських впливів є на сьогодні одним із основних питань, які розглядаються у період переходу до сучасних ринкових відносин. Звичка до монопольного впливу держави як суб'єкта господарювання, а скоріше повне керування економікою (не завжди виправдане і позитивне) та одноманітні силові адміністративні заходи впливу (тиску), укорінені свого часу у великій державі, сприймаються у новому столітті як архаїчність використовуваних регулюючих процесів, що призвели свого часу до кризових явищ, які спонукали, як і ряд інших чинників, до розвалу планової економіки та вплинули на економічний і політичний вибір ринкового спрямування багатьох держав світу. Зважаючи на необхідність запровадження гнучких інструментаріїв державного впливу на розвиток сучасних ринкових відносин, спробуємо у даній роботі проаналізувати застосовуємі на практиці деяких держав чинники цього системного впливу.

Своєрідність, а у деяких випадках і традиційність підходів до запровадження регулюючих впливів на сучасні ринкові відносини в різних країнах світу є значним та впливовим інструментарієм проведення управлінських заходів щодо стимулювання, або активізації економічних процесів, які виконують функцію підсилення, а не тиску щодо підтримання стабільної, або як ще кажуть правильної, економіки. Економічна наука свого часу висувала різнобічні ідеї кейнсіанського, монетаристського, неокласичного та інших напрямів теоретичної думки, які мали прибічників, або супротивників державного втручання в економіку [3]. Всі ці ідеї мали шанс бути випробуваними у практичному застосуванні різними країнами світу, у різний час, у різних умовах існування, з прямим, або опосередкованим контролем із боку державних органів влади. У роботі проведемо аналіз таких важелів державного впливу, які були запроваджені у світовій практиці різними країнами, починаючи із 70-х років минулого століття та до початку нового століття [4].

Яскравим прикладом проведення державної економічної політики є ФРН, де у період становлення нової держави застосовувалися правові, економічні, адміністративні та пропагандистські методи державного впливу, залучалися технологічні, фінансові, матеріальні, людські та інші види ресурсів різних країн світу і була застосована спеціально розроблена Л. Єрхардом і В. Ойкеном доктрина відбудови Західної Німеччини, так звана соціально-ринкова економіка, яка базувалась на плані Маршалла [3; 8]. Мож-

ливо, сукупність проведених різними державами світу заходів щодо відтворення нової Німеччини (ФРН) змушує говорити про перші системні дії після другої світової війни, тобто так званий провісник глобалізації. У цій країні через правовий інструментарій був прийнятий ще у 1967 році закон про стабільність, за допомогою якого держава одержала інструмент, що був у змозі протидіяти кон'юнктурним помилковим явищам. Це надавало законодавчого закріплення процесам соціально-економічного спрямування розвитку країни. Таким чином, була закладена через цей закон мета, яка полягала в тому, щоб забезпечити стабільність, зберегти високий рівень зайнятості, зовнішньоекономічну рівновагу при постійному і належному економічному зростанні, що визначили в Німеччині як так званий «магічний чотирикутник» із забезпечення сталих конкурентних відносин. Зважаючи на те, що, на жаль, не завжди такі цілі могли бути досягнутими, все ж таки багато із проведених заходів набули свого значення як основоположних державних дій щодо відтворення економіки сталого ринкового спрямування, яка через невеликий проміжок часу вивела цю країну в коло основних розвинених держав світу. Слід відмітити, що проведення трансформаційних змін в економіці цієї країни ґрунтувалось на достатньо розвиненій і потужній економічній та промисловій інфраструктурі, науковому потенціалі, які були напрацьовані у попередньому періоді розвитку.

Слід наголосити на тому, що в цій країні одним із найважливіших заходів щодо проведення державної політики стало правове визначення та законодавче закріплення механізму відповідальності за надавані управлінські послуги. Саме в Німеччині відповідальність, наприклад за економічний розвиток, визначений за цільовими напрямками, була закріплена за урядовими і земельними міністерствами, а відповідальність за грошову політику за Німецьким федеральним банком і його тарифними партнерами [7].

Досить цікавим досвідом у Німеччині стало й те, що формування і координація економічної та соціальної політики була доручена таким органам, як наприклад:

– кон'юнктурній раді для органів державної влади, в яку входили федеральні міністри економіки і фінансів – по одному члену від урядів кожної землі й представників общин та общинних спілок. Федеральний банк також може брати участь в нарадах цієї ради, які відбуваються принаймні двічі на рік, а сама робота кон'юнктурної ради спрямовується на запрова-

дження одностайності дій всіх учасників у кон'юнктурній політиці держави;

– раді фінансового планування, яка має майже такий же склад учасників, як і кон'юнктурна рада, а її завданням є координація фінансового планування федерації земель і общин. Зобов'язаннями федерації і земель є складання багаторічного плану фінансування, в якому можна було б узгоджувати громадські доходи й видатки з народногосподарськими можливостями і потребами всіх земель та держави в цілому;

– експертній раді для аналізу загальнодержавного розвитку, яка була створена ще у 1963 році. Цей орган має назву „п'ять мудрих” через те, що до його складу входять п'ять незалежних експертів, і ця рада розробляє восени кожного року експертний висновок щодо загальноекономічного стану та перспективи розвитку на найближчі роки. Такі заходи містять у собі аналітичне прогнозування в галузі економічної політики та підходи щодо перспектив розвитку економіки цієї країни.

Таким чином, робота всіх цих органів спрямована на державне регулювання функціонування сучасного ринкового механізму в країні за допомогою активної фінансово-кредитної системи, що є фундаментом у проведенні ринкових відносин. Підсумки роботи цих органів підводяться в січні, коли федеральний уряд представляє бундестагу і бундесрату (двом палатам парламенту) річний господарський звіт, в якому відображені намічені на поточний рік цілі економічної та фінансової політики й урядові підсумки щорічного експертного висновку Експертної ради.

Такі підходи дозволили ФРН зайняти одне з провідних місць у світовому економічному розвитку, укріпити фінансово-кредитну систему та запровадити в життя теоретичні надбання світової економічної думки та практичні концепції багатьох розвинених країн [3; 8].

Для порівняння розглянемо підходи, які, наприклад, застосували ще зовсім нещодавно окремі країни колишнього СРСР, зокрема Естонія, яка є найменшою із країн Балтії, але вже на сьогодні відзначається своїм економічним розвитком, вступила до складу Євросоюзу та помітно випереджає своїх сусідів (Латвію і Литву) у ринкових перетвореннях і є прикладом створення ефективно функціонуючої фінансово-кредитної й банківської систем. Ці країни, які входили до складу СРСР, теж мали певний економічний, промисловий та науковий потенціал, відбудовану у післявоєнні роки інфра-

структуру, що помітно сприяло їх входженню у сучасні ринкові відносини [6].

Після визнання незалежності країнами Балтії вже у 1997 році темпи зростання економіки в цих країнах склали:

- Латвії – 8,6 %;
- Литві – 7,3 %;
- Естонії – 10,6 %.

За доволі незначний проміжок часу ці країни зуміли перетворити закрити раніше планову економіку у яскравий приклад заходів дерегуляції господарської діяльності, становлення конкурентних переваг і лібералізації економічних відносин. Також слід відмітити, що економічна криза, яка відбувалася в Росії у 1998 році, теж вплинула на розвиток економіки в країнах Балтії, але проведеними заходами, у тому числі і урядовими, було виправлене становище та пом'якшені наслідки цієї кризи. Але лише у 1999 році, наприклад, у Латвії вдалося збільшити виробництво на 1,1 %, а Естонія закінчила цей рік із спадом економіки на рівні 1,1 %.

Пожвавлення розвитку економіки відновилося в цих країнах лише у другій половині 2000 року, а з цих прибалтійських країн Естонія першою вийшла із такої кризи (2000 рік +6,4 %) [7].

Все це було пов'язано із економічною політикою уряду, яка була спрямована на макроекономічну стабілізацію, а водночас це призвело до того, що на мікрорівні підприємства змушені були проводити реструктуризацію та пристосовуватися до нових умов господарювання, впроваджувати заходи відкритості у взаємовідносинах з іншими країнами. Такі заходи дозволили одержати максимум переваг від більш сприятливих міжнародних економічних і фінансових умов, поглибити кооперацію, збільшити обсяги ввозу сировинних матеріалів, тобто імпорту, та налагодити виробництво, або збільшити обсяги випуску високоякісної, конкурентоздатної продукції, що мала попит за кордоном та обумовила зростання експорту в цих невеликих за територією і кількістю населення країнах із незначними запасами сировини та енергоресурсів [5].

Свідченням цього є і те, що, якщо у 1996 році рівень інфляції в Естонії, наприклад, склав 19,8 %, то вже у 2000 році він знизився до 3,7% на рік. Слід відмітити, що, наприклад, за сім місяців 2000 року експорт товарів у вартісному відношенні збільшився на 49 %, тобто значно швидше, а ніж збільшувався імпорт. Такий стан балансу товарів (послуг) можливо ще пояснити також й тим, що в цих країнах розвинутим і сильним є банківський сектор, який за допомогою

зважених, продуманих, дієвих заходів має значний вплив на проведення господарської та підприємницької діяльності практично в усіх галузях (секторах) економіки. Що стосується структури банківської системи, то, наприклад, із 2001 року в Естонії функціонують шість банків і одне відділення іноземного банку, які покривають своєю мережею усі потреби підприємств та підприємців у наданні позикових послуг.

Свого часу після продажу третього, самого великого, державного банку іноземним інвесторам під контролем банків з іноземною власністю знаходиться 95 % внутрішніх банківських активів. Все це може свідчити про укріплення позицій місцевих банків у довгостроковому періоді. Також слід підкреслити, що на початок 2001 року безнадійні кредити, наприклад, в Естонії складають лише 2,1 % від загальних наданих кредитів. До того ж у цій країні відбулося значне зниження різниці між процентною ставкою по кредитах і депозитах.

За два роки (1999 і 2000) всі великі банки мали позитивний фінансовий результат, а сама Естонія продовжує притягувати до себе значні інвестиції, ще і у зв'язку із її вступом до Євросоюзу, а за два останні роки, під час підготовки до такого вступу, потоки капіталу перевищили дефіцит поточних операцій, що дозволило Центральному банку тієї ж Естонії збільшити свої валютні резерви. Все це, на погляд Європейської комісії, дозволило в опублікованому щорічному огляді визначити, що «Естонія добилася значного прогресу в укріпленні макроекономічної стабільності в проведених заходах щодо реструктуризації підприємств і фінансового сектору, а також у проведенні структурних реформ у комунальному і енергетичному секторах. Юридична, інституціональна і регулююча системи в цій країні є адекватно функціонуючими» [7].

Таким чином, визначені позитивні заходи, проведені в цій країні та відмічені на такому високому рівні, можуть, у свою чергу, стати пропагандистським методом у підвищенні значимості цієї країни як правової, демократичної держави ринкового спрямування, що надасть їй певних преференцій у розвитку своєї економіки. Заходи, направлені на стабілізацію економіки в Естонії, можуть бути взяті до наслідування в країнах із перехідною економікою, а також ретельно проаналізовані застосовані факторні підходи до вирішення такої важливої проблеми, як становлення фінансово-кредитної системи.

Досліджуючи проблематику підходів до впровадження державних впливів на процеси проведення економічної політики, необхідно

розглянути стан та принципи застосування такої політики стимулювання економіки за допомогою важелів фінансово-кредитної системи у такій розвинутій країні, як, наприклад, Японія на межі століть. Так, станом на 1 квітня 2001 року, тобто у I кварталі, у цій країні панувала класична дефляція – ціни на товари та обсяги виробництва постійно падали, внаслідок чого виробникам не вигідно було розширювати виробництво; вони на той час знижували витрати, що призводило до скорочення ВВП в цій державі і внаслідок до економічної стагнації. Уряд Японії вдався до досить непопулярних серед населення кроків, які включали в себе поступове послаблення національної валюти по відношенню до долару США, тобто таким чином у цій країні планували збільшити продаж японських товарів за кордоном (експортне спрямування економічних дій) й підтримати місцевих товаровиробників. Слід відмітити, що на той час за підсумками I кварталу 2001 року японська ієна постійно знижувалася у ціні та досягла свого мінімуму – 123,5 ієни за долар США. Також слід врахувати й те, що оскільки споживчий попит із боку США – основного торговельного партнера Японії – також падав через погіршення економічної ситуації і в цій країні, падіння вартості японської валюти вже могло оздоровити ділове життя в країні Сходу Сонця. Через це уряд Японії змушений був зажадати від Центрального банку відмовитися від жорсткої монетарної політики, до того ж було запропоновано повернутися до нульової ставки процента з метою стимулювання споживчого попиту. Але рішення Центрального банку Японії було направлено в той же час на збільшення грошової пропозиції замість зниження ставок, тобто такі заходи означали те, що вливання в економіку трильйонів ієн збільшить резерви банку по кредитах «овернайт» (overnight) із 4 до 5 трлн ієн. Фактично ж таке збільшення резервів було заходом розширення грошової маси в економіці, але це був все ж таки більш акуратний підхід, ніж зниження процентних ставок. Слід розуміти, що такі заходи все ж таки не гарантували економічного зростання, а були спрямовані на підтримку банківського сектору, що і було забезпечено.

Представники Центрального банку Японії визначили, що така політика буде тривати до того часу, коли споживчі ціни в країні не будуть продовжувати знижуватися. На той час серед міжнародних експертів існували два погляди на дії уряду і Центрального банку Японії. Одні вважали, що такі масштабні вливання в

економіку повинні були стимулювати економічне зростання, а інші ж вважали, що, навпаки, ці заходи є чисто символічними і не несуть економічної користі, оскільки сама по собі економіка не може створити попит на товари і послуги. А наприклад, погляд голови Центрального банку Японії Мансард Хаями спирався на те, що основною проблемою економіки взагалі є не жорстка монетарна політика, а значний борговий тягар банків, який був допущений через їх нерозумну політику [7]. Важливим було те, що в японському уряді існували думки і впевненість, що збільшення грошової пропозиції чи зниження процентних ставок не стане рятівним кругом для економіки й що економіці необхідні більш серйозні заходи, як, наприклад, підтримка з боку іноземних споживачів, у тому числі і американських.

Такі проблеми, які мали місце у фінансово-кредитній системі Японії на той час негативно позначилися в цілому на економіці цієї країни, а враховуючи її провідне місце в міжнародних зв'язках та вплив на розвиток світової економіки, зокрема в азійському регіоні, вони негативно вплинули на економічний і соціальний розвиток та життєдіяльність багатьох мільйонів жителів планети [10].

Розглянемо підходи, які застосовувалися для підвищення ефективності функціонування фінансово-кредитної системи в останні роки минулого та на початку нового століття, на прикладі ще такої країни, як Турецька республіка. Ця країна вже певний час знаходиться в ринковому середовищі, маючи достатній історичний і економічний досвід, набула певного авторитету в світі, як держава із достатнім потенціалом важелів впливу на розвиток економічних відносин. Туреччина, яка є сусідньою державою (спільний морський кордон), має схожі з Україною інтереси та пройшла значний шлях у становленні своєї фінансово-кредитної системи.

Необхідно відмітити, що ще восени 2000 року, а точніше із листопада місяця, банківська система Туреччини переживала значну кризу, тому важливим буде дослідження факторних підходів, за допомогою яких в цій країні намагалися подолати цю кризу та її наслідки.

Наприклад, за три тижні листопада 2000 року фондовий ринок Туреччини втратив понад 40 % своєї вартості, а ставка «овернайт» (overnight) склала біля 1000 %, відповідно рейтингове агентство «Standard Poor's Corp» знизило інвестиційний рейтинг Туреччини від стабільного до позитивного, визначаючи це тим, що в цій країні виникла необхідність пройти

через реструктуризацію своєї фінансової системи. А вже наприкінці 2000 року Міжнародний валютний фонд (МВФ) надав Туреччині допоміжний кредит у розмірі 7,5 млрд дол. США та за програмою «Stand-by» надавалася можливість використати додатково ще 2,9 млрд дол. США. Такі заходи були спрямовані на те, щоб фінансова криза в Туреччині не позначилася на інших секторах економіки цієї країни. До того ж рішучі заходи, які своєчасно було зроблено урядом, надали змогу уникнути банкрутств підприємств та високого рівня безробіття. Сама ж підтримка МВФ стала значним чинником щодо зняття напруги і своєчасного впливу на переведення економіки країни із можливої довготривалої кризи у короткотерміновий характер кризових явищ [7]. Слід враховувати ще й те, що у Туреччині, як і в ще одній країні – Аргентині, існують на сьогодні умови небагатьох виниклих ринків, які ще не перейшли до режиму плаваючого валютного курсу. До того ж у Туреччині запроваджується амбіційна економічна стабілізаційна програма, яка була розроблена Міжнародним валютним фондом.

Таким чином, у 2000 році уряду Туреччини за допомогою жорсткої фіскальної і монетарної політики, великої приватизації і фіксованої щомісячної девальвації ліри вдалося значно знизити рівень процентної ставки та інфляції, яка все ж таки складала на той час біля 40 %, що на 15 % вище цільового рівня, який був закладений у стабілізаційній програмі. Помилкові ж дії, які полягали у прив'язці ліри до долара, спровокували високий рівень «доларизації» економіки Туреччини та позбавили Центральний банк цієї країни можливості забезпечення ліквідності усієї банківської системи. Також важливим було й те, що як внутрішні, так і зовнішні інвестори, втрапивши впевненість у майбутньому через вплив девальвації ліри на їх активи, почали відзивати свої капітали із турецьких ринків.

Загалом із початком кризи резерви Центрального банку Туреччини знизилися на 7,2 млрд дол. США, що свідчило про нестабільність і кризові явища в економіці. До того ж згідно із дослідженнями, які провів Chase International, потенційно валовий короткотерміновий відтік капіталу із цієї країни на той час складав приблизно 10...12 млрд дол. США. Слід також відмітити, що криза ліквідності банківської системи Туреччини могла означати в подальшому високий рівень процентної ставки, що могло призвести до різкого зниження кредитування та підвищення податкових ставок і цін на спожив-

чі товари, які знаходилися під контролем у держави, у тому числі на нафту. Можливо уряд Туреччини слід було б відмовитися на той час від режиму повзучої валютної «прив'язки», тобто таким чином воно було б змушене ввести контроль над потоками капіталу, як регулюючий захід державного впливу на негаразди в економіці країни. Ще слід було враховувати, що при вдалому повороті подій основним завданням уряду Туреччини повинно було стати досягнення розумного «макроекономічного міксу», що означало б збалансовану фіскальну і монетарну політику загалом. В цілому ж те, що відбувалося на той період, не повинно було б негативно позначитися на показниках 2000 року і на темпах економічного зростання, які склалися б біля 6...7 % річних, а вже на 2001 рік Chase International прогнозував нульовий показник росту економіки, тобто все ж таки наслідки повинні були позначитися на економіці в цій країні. Фінансові аналітики США і Європи виказували побоювання, що економічні складнощі, які були на той час у Туреччині, могли б розповсюдитися на інші нестабільні економіки в інших регіонах світу, а також виникла стурбованість і через те, що через інвесторів спостерігалось підвищене занепокоєння, оскільки вони змушені були йти на підвищені ризики, інвестуючи капітал у інші нові ринки [6].

З огляду на необхідність становлення в Україні сталої економічної системи, для проведення трансформаційних перетворень, психологічного усвідомлення новітніх життєвих орієнтирів, виникає нагальна потреба у теоретичному обґрунтуванні та практичному проектуванні сучасної, притаманної природньому укладу нашої країни економіки, складовою частиною якої має стати фінансово-кредитна система, яка повинна бути високоефективною за послідовністю цільової функції відтворення економіки.

За допомогою сучасних наукових концепцій та методів для нашої країни необхідно визначити вплив ідеології монетаристських інститутів та міжнародних фінансових систем, які проникли в сферу діяльності більшості країн світу й які панують або визначають політику держав і у нинішній час.

Фундаментальні зміни в політичній, економічній, соціальній сферах, які відбуваються в нашій країні, потребують глибинного вивчення для розробки та надання рекомендацій при формуванні економічної політики виходу на сталий розвиток суспільних відносин.

Важливим є те, що починаючи з останніх років XX ст. у ряді країн спостерігалася тенденція щодо дерегулювання фінансової системи, яку можливо було обумовити неналежним грошовим регулюванням а також зростаючою грошовою пропозицією, що не відповідало тоді потребам економіки, адже надлишок грошей міг би ускладнити небезпечні інфляційні процеси, а нестача грошей, у свою чергу, гальмувала б зростання економіки, перешкоджаючи виробництву й обміну благ та послуг.

Необґрунтовані якісні зміни в економічній, фінансовій й монетарній політиці окремих країн могли спонукати безперервне збільшення розриву між накопиченням фінансів і ростом реальної економіки, тобто те, що спостерігалось свого часу в Україні, – йшло накопичення фінансів, а економіка країни знаходилася у занепаді. Але, незважаючи на одну із останніх тенденцій дерегулювання фінансової системи, майже повсюди в світі залишається ще значним та впливовим ступінь централізації й державного контролю. Необхідно враховувати також і те, що перехід до відкритої економічної системи поєднує у певній мірі й пріоритети у проведенні в життя нової економічної політики у межах економіки країни та висуває як кінцеве завдання засади сталого розвитку фінансово-кредитної системи як чинного фактора забезпечення стабільності цін, економічного зростання й повної зайнятості. Як важлива проміжна мета грошово-кредитної політики може розглядатись й забезпечення стабільності кількості грошей, які є в обертанні, тобто рівень цін та обмінний валютний курс з його ймовірними змінами.

Міжнародна валютно-кредитна система, по суті, є складовою певних правил й законів, які регулюють діяльність центральних емісійних банків на зовнішніх валютних ринках. Метою цих правил є полегшення процесів міжнародної торгівлі таким чином, щоб усі її учасники одержували максимально можливу користь, яка забезпечувала б ефективність й процвітання економічних систем, які представляє міжнародна торгівля. А вже у процесі реалізації цієї мети, на практиці, українська фінансово-кредитна система, враховуючи існуючі міжнародні валютно-кредитні відносини, повинна забезпечити стабільний фундамент для довгострокового планування міжнародних торговельних відносин й всебічно сприяти впровадженню заходів підтримки вітчизняної економічної діяльності.

Проведене дослідження показало, що методологія впровадження заходів підтримання фі-

нансової стабільності за допомогою важелів державного впливу на фінансово-кредитну систему в багатьох країнах світу визначається як важливий чинник скоріше координуючих, а не регулюючих підходів до проведення сталого економічного розвитку [7]. До того ж, на думку аналітиків, на сьогодні в світі ще існує велика вірогідність розповсюдження нестабільності фінансових систем, у першу чергу знов утворених незалежних країн після розпаду колишньої системи, оскільки країни колишнього соцтабору є все ж таки особливо вразливими в даній ситуації, і до того ж інвестори, які працюють на цих ринках, виказують значну занепокоєність корупцією та слабкістю банківської системи, тобто тими ж факторами, які лежали і в основі досліджених кризових явищ, що мали місце в Туреччині.

До того ж слід розуміти й те, що, як показало проведене дослідження, функціонування фінансово-кредитної системи в світі на сьогодні змінює форми та методи як в управлінні системою банківського кредитування, яке майже всюди претерпіло зміни, так і сутністю відносин із об'єктами надання фінансових послуг. Також і роль банків вже не обмежується тільки виділенням коштів та перевіркою кредитоспроможності позичальників, а також проводяться спільні, зважені дії із урядовими установами щодо проведення єдиної, цілісної державної політики підтримання економічного курсу стабільної ринкової спрямованості. А загалом все це є позитивним чинником взаємодії державних й недержавних, галузевих та спеціалізованих організацій і закладів, призначених до запровадження спільних дій щодо побудови моделей сучасних ринкових економічних відносин.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Чистов С. М. Державне регулювання економіки: Навч. посібник / С. М. Чистов, А. С. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. – К.: КНЕУ, 2000. – 316 с.
2. Сков Нільс А. Фінанси і управління. – Варшава: ПЕРТ, 1994. – 247 с.
3. Ойкен В. Основные принципы экономической политики. – М.: Прогресс, 1995. – 465 с.
4. Мэнкью Г. Н. Макроэкономика / Пер. с англ. – М.: Изд-во МГУ, 1994. – 512 с.
5. Власюк В. Є. Щодо аналізу основних принципів підходів до впровадження кредитно-грошової політики // Економіка: проблеми теорії та практика. Зб. наук. пр. В 3-х т. Том III. – Д.: ДНУ. 2003. – Вип. 182. – С. 624–628.
6. Власюк В. Є. Щодо чинників впливу на становлення сталої фінансово-кредитної системи. Економіка і регіон // Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка. – 2004. – № 1(2). – С. 82–84.
7. Власюк В. Є. Теоретичні та практичні аспекти функціонування фінансово-кредитної системи: Монографія. – Д.: ДДФА, 2005. – 246 с.
8. Эрхард Л. Благосостояние для всех. – М.: Начала – Пресс, 1991. – 350 с.
9. Власюк В. Є. Регулюючі чинники державного впливу на управління економікою у деяких розвинутих країнах. Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. пр. В 4 т. Том IV. – Д.: ДНУ, – 2005. – Вип. 206. – С. 1060–1067.
10. Власюк В. Є. Формування фінансово-кредитної системи в умовах світової глобалізації // Фінанси України. – 2005. – №12(121) грудень – С. 89–94.

Надійшла до редколегії 29.11.2006.